

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
29 maart 2022

Ons kenmerk
PZH-2021-792563708
DOS-2010-0010543

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Wonen, leefbaarheid en groen

Geachte Statenleden,

Op 10 november 2021 heeft gedeputeerde Koning u toegezegd een gespreksnotitie te leveren voor het voeren van een gesprek over dichtheden bij woningbouwplannen. In de tussenliggende periode is er regelmatig gesproken over het woningbouw dossier. Dit dossier wordt in toenemende mate in samenhang bekeken met leefbaarheid en groen, waarover ook door u vragen zijn gesteld. Deze notitie is opgebouwd aan de hand van deze vragen, aangevuld met een overzicht van lopende trajecten en de rol van de provincie daarbij.

Inhoudelijke vragen rondom verdichting

Graag gaan wij gericht in op een aantal vragen en aandachtspunten die u heeft meegegeven tijdens de Provinciale Statenvergadering van 10 november jl.. In het vervolg van deze brief gaan wij puntsgewijs in op deze vragen:

Bouwen we niet alles vol door te sturen op verdichting?

Nee, dat is niet de bedoeling en ook zeker niet het geval. De mogelijkheden om woningen in bestaand stads- en dorpsgebied toe te voegen zijn zeer divers. Naast de transformatie van kantoren en ander (leegstaand) vastgoed en de transformatie van een aantal bedrijventerreinen naar gemengde woon-werkgebieden zijn er mogelijkheden om in naoorlogse wijken woningen toe te voegen door verdiepingen toe te voegen of door de typologie van bouwblokken te veranderen (zoals veel wordt toegepast in wederopbouw wijken). Ook het benutten van overgedimensioneerde verkeersruimte kan bijdragen aan kwalitatieve verbeteringen door transformatie naar publieke ruimte, woningen en bedrijfsruimte. Deze mogelijkheden betekenen niet dat alles wordt volgebouwd; vaak gaat er geen openbare ruimte verloren. Transformatie en herontwikkeling, waarbij woningen worden toegevoegd, gaan meestal samen met een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte. Wij sturen primair op het toevoegen van kwaliteit (dit wordt hierna verder toegelicht) en niet op het volbouwen van de stad.

Waarom zouden we willen verdichten?

Dichtheid bij woningbouwplannen is in het omgevingsbeleid van de provincie geïntroduceerd als sturingsinstrument om een aantal doelen te bereiken. In de eerste plaats is een zekere dichtheid gewenst om de waardevolle groene gebieden aan de randen van steden en dorpen open te houden, een onderwerp dat in onze provincie urgenter is dan in andere provincies door de hoge bevolkingsdichtheid. Verder zien wij de omvangrijke verstedelijkingsopgave in Zuid-Holland als kans om een breed palet aan meekoppelkansen rondom maatschappelijke opgaven op te pakken.

Door de grote bevolkingsafname van bestaand stads- en dorpsgebied in de periode 1945-2000 (met gemiddeld 40%) staan de nabije voorzieningen in wijken en dorpen onder druk. Dit geldt ook voor het OV en het wijkgroen; de kosten voor exploitatie, beheer en onderhoud zijn per inwoner vaak moeilijk op te brengen bij daling van het aantal mensen per huishouden. Door planoptimalisatie en het toevoegen van nieuwe locaties voor woningbouw in bestaand stads- en dorpsgebied wordt de balans tussen woningen, voorzieningen, groen en OV (deels) hersteld. Een belangrijk uitgangspunt is dan ook dat investeringen niet alleen voor nieuwe bewoners, maar juist ook voor de huidige bewoners zichtbaar en voelbaar renderen. We willen met deze kwaliteitslag in bestaand stads- en dorpsgebied invulling geven aan de energietransitie (waaronder ondergrondse netwerken die aan vervanging toe zijn), klimaatadaptatie, vergrijzing/ huishoudensverdunding en een meer gezonde en beweegvriendelijke fysieke leefomgeving. Het verbeteren van de openbare ruimte, in combinatie met het toevoegen en transformeren van woningen in bestaande wijken, zorgt voor meer diversiteit aan woningen en doorstroming in de eigen wijk. Meer bewoners en diversiteit vergroten de draagkracht voor lokale voorzieningen. Het toevoegen en verbeteren van woningen biedt de kans om tegelijkertijd energieneutraal, klimaatadaptief als natuurinclusief te worden, met meer kwaliteit dan nu.

Groen ingerichte leefstraten in Leiden (foto links, ingericht met behulp van burgerparticipatie) en Oud-Beijerland.

De beoogde doelen bij het compact bouwen en het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving zijn, zoals hierboven aangegeven, vrij divers en sluiten nadrukkelijk aan bij veel doelen die gemeenten vaak al hebben opgenomen in hun eigen omgevingsvisies, zoals:

- Het beter benutten van de bestaande infrastructuur;
- Het verhogen van het draagvlak voor voorzieningen;

- Nabijheid van wonen, winkels, voorzieningen en werken creëren en zo onder andere de druk op het wegennet verminderen en gezonde mobiliteit (actieve vervoerswijzen) stimuleren;
- Het beschermen van waardevolle groene buitengebieden;
- Het creëren van diverse woonmilieus voor starters, gezinnen en ouderen;
- Het behouden van ruimte voor andere ruimte claims zoals kringlooplandbouw, energie, klimaatadaptatie, natuur en recreatie.
- Het behouden van kostbare landbouwgrond.

Dat betekent niet dat er geen uitbreidingsplannen zijn buiten de bebouwde kom of dat die geheel tegen worden gehouden. Wij zien echter dat veel uitbreidingsplannen nog altijd uitgaan van monofunctionele wijken met relatief lage dichtheden (met de focus op de bouw van eengezinswoningen, terwijl er behoefte is aan andere typen) die op steeds grotere afstand van de stads- en dorpskernen komen te liggen. Dit werkt een aantal problemen in de hand. Naast het bebouwen van groene buitengebieden neemt de afhankelijkheid van de auto en de druk op het wegennet verder toe. Dit leidt ook in de kernen zelf tot steeds grotere verkeersstromen, waarmee de kwaliteit van de openbare ruimte afneemt en het creëren van een prettige verblijfsruimte lastiger wordt. Daardoor worden kernen voor de voetganger en fietser onaantrekkelijker en neemt het lokale draagvlak voor voorzieningen af. Waar veel voorzieningen tot voor kort vooral te voet en per fiets werden bereikt, zien wij nu in veel nieuwe woonwijken meer autobewegingen door de toegenomen afstand.

Door compacter te bouwen in een grotere variatie aan woonmilieus, functies te combineren en de buitenruimte aantrekkelijker te maken kan het gebruik van de openbare ruimte voor het langzaam verkeer en voor ontmoeten worden versterkt. Dit leven op straat betekent veel voor de vitaliteit en de gezondheid van zowel de kernen als de inwoners. Voor de lokale detailhandel, horeca en voorzieningen zijn voldoende inwoners in de nabijheid essentieel. Nabijheid en leven op straat kunnen de drempel om fysiek boodschappen te blijven doen verlagen. In die zin zien wij de woningbouwopgave als kans om kwaliteit en draagvlak toe te voegen. Tevens kunnen kosten worden bespaard door het combineren van opgaven ('werk met werk maken').

Wat zijn goede dichtheden en hoeveel ruimte is nodig voor openbare ruimte en groen?

Dichtheden mogen en kunnen variëren. Een passende dichtheid is een kwestie van maatwerk. Dit is door veel gemeenten in zienswijzen op de Herziening Omgevingsbeleid 2021 verwoord. Wij hebben de Herziening op dit punt daarom aangepast en exacte aantallen voor dichtheden uit de tekst gehaald.

Over de vraag wat goede dichtheden zijn en hoeveel ruimte er nodig is voor openbare ruimte en groen wordt al lang gedebatteerd. Met name aan het begin van de 20e eeuw werd een hoge (stedelijke) dichtheid gezien als ongewenst en werd het geassocieerd met ziektebronnen, verloederde (arbeiders)wijken, verkeersopstoppingen en een gebrek aan licht, lucht en groen. Dit resulteerde in het benoemen van maximale dichtheden, die vele malen lager waren dan de gebruikelijke dichtheden van rond 1900. Zo werd in Engeland lang gestreefd naar dichtheden van maximaal 30 woningen per hectare. Ook in Nederland werden nieuwe wijken steeds ruimer opgezet, wat in Zuid-Holland bij de naoorlogse wijken dichtheden opleverde van circa 20-60 woningen per hectare. Het gemiddelde nam daarbij steeds verder af. (zie daarvoor de analyse in

de [Quickscan planoptimalisatie](#), die reeds eerder is aangeboden), terwijl de hoeveelheid aan groen toenam.

Vanaf de jaren '90 werden er kanttekeningen geplaatst bij deze steeds afnemende dichtheden bij woningbouwplannen, omdat daarmee steeds meer open ruimte in het buitengebied werd opgeslokt, het lokale draagvlak voor voorzieningen afnam en de afhankelijkheid van de auto toenam. Daar kwam nog bij dat het aantal bewoners per woning fors afnam, van circa 3,6 per woning naar circa 2,0. Daarmee nam de bevolking van de bestaande wijken flink af, wat resulteerde in de sluiting van veel buurtcentra en voorzieningen en een soms nogal leeg aandoende openbare ruimte. Ook over de kwaliteit van het groen was niet iedereen te spreken; de naoorlogse wijken hadden wel veel groen, maar het werd vaak slecht onderhouden, waardoor het relatief weinig werd gebruikt.

De vraag over een passende dichtheid werd mede daardoor anders bekeken. Veel steden en ook kleinere kernen kwamen met plannen om op plekken waar meer reuring op straat gewenst werd, zoals in wijkcentra, woningen toe te voegen. In de eerder aangeboden publicaties (zie [Inspiratieboek voor compact en kwalitatief bouwen in kleine kernen](#) en de [Publicatie Ruimte Zat in de stad in Zuid-Holland](#)) staan een aantal voorbeelden van deze plannen. De dichtheid daarvan varieert, maar is meestal tussen de 30 en 60 woningen per hectare.

Ook voor nieuwe wijken zijn er allerlei voorbeelden van gewilde en veelvoorkomende woonmilieus met vergelijkbare dichtheden, die vaak aansluiten op het concept van de '15 minuten-stad'. Overigens hebben veel gewaardeerde woongebieden als historische (binnen)steden, vooroorlogse wijken en oude dorpskernen hogere dichtheden. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld de VINEX-wijk Brandevoort in Helmond, een nieuw stadsdeel naar historisch voorbeeld. Een recent voorbeeld in Zuid-Holland is de uitbreiding van Lisse-Geestwater, waar een woningbouwprogramma in relatief hoge dichtheid is gecombineerd met een bijzondere groene en waterrijke dorpsrand (deze ontwikkeling is tevens opgenomen in het Inspiratieboek voor compact en kwalitatief bouwen in kleine kernen).

In hoogstedelijke gebieden komen nog veel hogere dichtheden voor. Zo is onlangs het project Little C opgeleverd (aan de Coolhaven in Rotterdam) waar op een oppervlakte van een hectare meer dan 300 woningen, een familiehuis van Daniël den Hoed en 10.000m² aan werkplekken is gerealiseerd. Dit project is goed ontvangen vanwege de kwaliteitswinst op een plek die voorheen als desolaat werd ervaren.

Gaat een hogere dichtheid ten koste van leefbaarheid en gezondheid?

De leefbaarheid en gezondheid worden met name bepaald door de kwaliteit van de (openbare) ruimte en – in bredere zin – de omgevingskwaliteit. Een aantrekkelijke openbare ruimte, met voldoende voorzieningen op loop- en fietsafstand, waar parkeren niet domineert, stimuleert bewegen en draagt bij aan leefbaarheid en de gezondheid. Nabijheid van wonen, werken, voorzieningen en groen en een diversiteit aan verschillende woonmilieus voor verschillende groepen inwoners draagt verder bij aan een gezonde omgeving.

Leefbaarheid en gezondheid zijn op verschillende manieren te meten en te monitoren. De meest omvangrijke data voor leefbaarheid is gebundeld in de Leefbaarometer (<https://www.leefbaarometer.nl/home.php>). Daarin is zowel de bestaande situatie als de

ontwikkeling opgenomen. De meest bepalende factor daarbij is het inkomen van de bewoners, maar als deze factor wordt uitgefilterd dan zijn er een paar opvallende conclusies te trekken: de dichtst bebouwde stadswijken laten over de periode 2002-2018 veelal een positieve groei in leefbaarheid zien, terwijl de naoorlogse wijken (gebouwd in de periode 1950-1985, met dichtheden van circa 20-50 woningen per hectare) een achteruitgang laten zien. Eén van de redenen voor dit verschil is de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte. Veel oudere stadswijken en centra hebben de afgelopen decennia geïnvesteerd in een aantrekkelijke openbare ruimte, waaronder het toevoegen van verblijfsgebieden waar de auto te gast is, maar niet domineert. Mede daardoor hebben deze wijken aan populariteit gewonnen en is het draagvlak voor voorzieningen soms zelfs toegenomen.

Ook bij gezondheid is de meest bepalende factor het inkomen van de bewoners. Als deze factor eruit wordt gefilterd dan is er geen aanleiding om dichtheid als negatieve factor te zien. Ook de naoorlogse woonwijken en een deel van de landelijke kernen, met lage dichtheden, kennen veel gezondheidsproblemen, zoals overgewicht en diabetes. Een deel van de oorzaken is ook hier te herleiden tot de openbare ruimte en voorzieningen: in veel gevallen is het relatief onaantrekkelijk voor de bewoners om in hun wijk te lopen of te fietsen. Vaak wordt de openbare ruimte gedomineerd door verkeer en parkeren, zijn er weinig voorzieningen en leuke plekken en zijn er (daarmee samenhangend) weinig mensen op straat. Zo kan verdichting bijdragen aan recreatief, beweegvriendelijk medegebruik maar ook aan ontmoeting.

Wij zetten daarom in op het versterken van de beweegvriendelijke leefomgeving. Via het provinciale programma voor Gezond en Veilig en de opgave Recreatie en Sport werken wij mee aan een beweegvriendelijk leefomgeving. Daarbij stimuleren we de ontwikkeling van recreatief aantrekkelijke verbindingen tussen stedelijk gebied en groene gebieden rondom de stad. Ook kijken wij naar een goede koppeling tussen verstedelijking en fietsen. Met externe partijen werken wij aan een online viewer waarin fiets en verstedelijking in samenhang kunnen worden bekeken (bicycle oriented development). Deze viewer willen wij gebruiken in gesprekken met gemeenten over woningbouwlocaties. Met name de kleinere gemeenten, die weinig capaciteit hebben om hier actief op in te zetten, zijn hierbij gebaat.

Gaat dichtheid ten koste van ecologie en groen?

De inzet op binnenstedelijk bouwen hoeft niet ten koste te gaan van groen en ecologie. Wij sturen op een goede koppeling van de hoofdgroenstructuren in de stad met regionale groenstructuren. Het landschapspark Zuidvleugel, het Nationaal Park Hollandse Duinen en een aantal andere regionale structuren vormen daarbij het groenblauwe raamwerk dat het binnenstedelijk groen verbindt met recreatieve landschappen rond de stad.

Ook op kleinere schaal stimuleren wij de vergroening van de woonomgeving, onder andere via onze inspanningen op het gebied van klimaatbestendig en natuurinclusief bouwen. Wij zien kansen om verdichting te combineren met een hogere kwaliteit en een hogere ecologische waarde voor buurt- en wijkgroen. Met name in de Wederopbouwijken zijn hier kansen voor. Zo blijkt uit onderzoek van Flux Landscape Architecture (<https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/28816/flux-naareenveerkrachtigeopenbareruimte.pdf>) dat veel groenstructuren in deze wijken ook tijdens de Coronapandemie maar marginaal zijn gebruikt. In

deze wijken lijkt dan ook eerder behoefte aan een kwaliteitsslag voor het bestaande groen dan het toevoegen van meer groen. Eenzelfde beeld komt naar voren uit een recente studie die PosadMaxwan in het kader van de Gezonde Groene Stad heeft uitgevoerd naar de naoorlogse wijk De Staart in Dordrecht (<https://posadmaxwan.nl/nl/nieuws/114/de-inclusieve-stadsruimte>).

Onderzoek naar inclusief ontwerpen voor de buitenruimte op De Staart, Dordrecht

Januari 2022

Impressie uit het onderzoek van PosadMaxwan naar De Staart in Dordrecht.

Daarnaast kijken wij ook naar de wijze van meten. Bij het bepalen van de woningdichtheid per hectare gaan wij uit van netto woongebieden, waarbij de grotere groen- en waterstructuren buiten deze berekening worden gelaten, evenals de stads- en dorpsranden. Uit gesprekken met gemeenten over woningbouwlocaties binnen bestaand stads- en dorpsgebied blijkt dat de stedelijke hoofdgroenstructuur gerespecteerd wordt en dat daar niet of nauwelijks in wordt gebouwd. De grootste groenstructuren van Zuid-Holland staan indicatief aangegeven op de [Kwaliteitskaart](#) van onze omgevingsvisie als onderdeel van het beleid voor ruimtelijke kwaliteit.

Bij sportvelden en volkstuinen maken wij een integrale afweging tussen locaties. In een aantal gevallen is het niet bezwaarlijk dat sportvelden en volkstuinen mee schuiven met de uitbreiding van een dorp of stad (waarmee ze hun plek in de dorps- of stadsrand behouden), maar er zijn ook situaties waarin sportvelden en volkstuinen waardevolle groene gebieden vormen in de stad, die behouden dienen te blijven vanwege hun functie als groene 'longen' in dichtbebouwde gebieden. Aspecten als fietsbereikbaarheid wegen wij mee in de afweging tussen locaties.

Hoe kunnen wij meer integraal werken aan woningbouwopgaven?

Wij werken integraal aan de woningbouwopgave door de koppeling te leggen met het verduurzamen van de gebouwde omgeving, met mobiliteit en infrastructuur, gezondheid, recreatie & sport, klimaatadaptatie, energietransitie en biodiversiteit in de stad. De opgave om het stedelijk gebied tegelijkertijd te verdichten en kwalitatief te verbeteren zien we als een gezamenlijke inspanning van verschillende partijen. Naast overheden en burgers gaat het

bijvoorbeeld om partijen als Staatsbosbeheer, Alles is gezondheid, IVN en de verschillende kennisinstellingen. In het kader van de Groene cirkel/ Gezonde groene stad werken zij samen. Op het gebied van klimaatadaptatie werkt Zuid-Holland samen met gemeenten, waterschappen en rijk in het nationaal Deltaprogramma. Het tegengaan van hittestress en het opvangen van hevige neerslag zijn problemen die hier op de agenda staan. We werken met partners aan een toekomstverkenning 'Natuurinclusief Zuid-Holland'. Ook is al ingezet op verbetering van natuurinclusief bouwen in relatie tot de wnb-vergunningverlening.

De Omgevingswet legt een nadrukkelijke koppeling tussen het fysieke en het sociale domein. Voor de provincie betekent dit een koppeling tussen de woningbouwopgave en de provinciale programma's Gezond & Veilig en Recreatie & Groen. Momenteel kijken wij met het Institute of Positive Health en Adema Architecten naar mogelijkheden om vanuit de provincie een voortrekkersrol te vervullen op het gebied van positieve gezondheid, gekoppeld aan stedelijke ontwikkeling. Met positieve gezondheid wordt breed gekeken naar het algehele welbevinden en welzijn van de mens. Dit begrip is daarmee breder dan alleen gezondheid. De provincie Limburg heeft hierin al een voortrekkersrol vervuld. Participatie is hierin een vast onderdeel; er wordt aan bewoners gevraagd wat zij van hun buurt of wijk vinden en wat zij verbeterd zouden willen zien. U wordt hierover nader geïnformeerd in het kader van de voortgangsrapportage gezond en veilig (of eventueel separaat als daar behoefte aan is).

De koppeling van woningbouw aan andere dossiers is met name kansrijk in gebieden met meerdere opgaven, zoals de wijken uit de periode 1950-1985. Hier zal de komende decennia veel gaan gebeuren: het vervangen van het gasnet en een groot deel van de ondergrondse infrastructuur (waarmee meekoppelkansen ontstaan voor een gezondere inrichting van de openbare ruimte), het verduurzamen van de woningvoorraad, meer ruimte voor opvang van piekbuien en tegengaan van hittestress (klimaatadaptatie), natuurinclusieve gebiedsontwikkeling, het terugbrengen van levendigheid op straat in de buurt- en wijkcentra, (onder andere door meer functiemenging) en het stimuleren van gezonde mobiliteit.

Meedenken aan de voorkant

Conform de gedachte van de Omgevingswet zet PZH in op een betere samenwerking met gemeenten in het voortraject van planvorming. Wij voeren nog te vaak overleg met gemeenten over locaties die al grotendeels zijn verkaveld op het moment dat wij worden gevraagd om mee te kijken. We spannen ons in om het vooroverleg en het overleg over de woningbouwprogrammering daarvoor beter te benutten. Door aan de voorkant met gemeenten mee te kijken naar locaties kan naar ons oordeel veel beter maatwerk worden geleverd.

Publicaties als die van De Zwarte Hond en KAW Architecten bieden, evenals de studies naar Ruimte na Corona en deelonderzoeken zoals bij De Staart in Dordrecht, inspiratie voor gezonde verstedelijking. Dergelijke publicaties worden gedeeld met de gemeenten en regio's. Het Inspiratieboek voor compact en kwalitatief bouwen in kleine kernen is overigens al gebruikt als basis voor de verdere uitwerking van het plan De Boomgaard door de gemeente Hellevoetsluis.

Aansluiting bij het rijk

Wij zoeken op meerdere manieren aansluiting bij de trajecten die door het nieuwe kabinet op rijksniveau zijn ingezet. Een aantal recente brieven die vanuit de ministeries naar de Tweede Kamer zijn gestuurd bieden diverse aanknopingspunten om gezamenlijk met de mede-overheden te kijken naar de ingewikkelde samenhangende ruimtevragen in de ruimtelijke ordening. De algemene beleidsbrief die door minister De Jonge op 14 februari jl. aan de Kamer is aangeboden biedt een mooie opening om vanuit de overheden integraal en gebiedsgericht te gaan werken.

Onder het hoofdstuk 'Hernemen ruimtelijke regie' wordt een aanpak langs twee lijnen voorgesteld: *"We vertalen normen van EU- en nationale programma's naar – kwantitatieve - doelen per provincie (verticale aanpak). Provincies kunnen in overleg gericht aan de slag met de uitwerking: het leggen van de ruimtelijke puzzel. Via een horizontale aanpak zetten we in op samenwerking en op een gebiedsgerichte aanpak. Om de doelen vanuit de verschillende opgaven te realiseren én om opgaven in samenhang te brengen. De provincies hebben hierbij het voortouw; het Rijk doet mee waar dit van belang is. In de gebieden waar de complexiteit groot is en de nationale belangen botsen, gaat het Rijk in gesprek met provincie, gemeente en waterschap over een intensief partnerschap (in lijn met de aanpak in NOVI-gebieden). We maken concrete afspraken over de bijdrage van iedere partij."*

Groen in en om de stad/ groennorm

Gedeputeerde Koning is als lid van een recent hiervoor samengestelde klankbordgroep van het Rijk betrokken bij de uitwerking van de initiatiefnota van de kamerleden Bromet en Boswijk over 'groen in de stad'. Bij de uitwerking betreft het Rijk ook een aantal andere dossiers, zoals klimaatadaptatie. Ook is de scope uitgebreid met groen rond de stad, naar aanleiding van de in het coalitieakkoord opgenomen passage 'groen groeit mee met de stad'. De werktitel is voorlopig 'Groen in en om de stad'.

In de initiatiefnota van Bromet en Boswijk wordt gepleit voor het invoeren van een mogelijke generieke kwantitatieve groennorm. Alhoewel wij de vergroening van de stad onderschrijven en op verschillende manieren stimuleren, zien wij nog wel diverse problemen en bezwaren bij het invoeren van een groennorm. Allereerst komt dit door de diversiteit aan woonmilieus die zich vaak niet lenen voor een generieke groennorm. Ook de wijze van meten stuit op bezwaren. Zo zijn in een recent gepubliceerd [onderzoek](#) van Natuur & Milieu naar het gebrek aan groen in buurten de 'slechtst scorende' buurten allen vooroorlogse buurten met bijzondere kwaliteiten.

Veel van die slecht scorende buurten zijn zeer geliefde woonmilieus. Het gebrek aan buurtgroen wordt in veel van deze buurten gecompenseerd door straatbomen (die niet worden meegerekend bij de wijze van meten), stadsparken en singels met een zeer hoge kwaliteit, die vaak op wat grotere afstand liggen dan de afstandsnorm van 350m vanaf de woning, en diverse voorzieningen. In deze geliefde buurten zijn zeker kansen op vergroening, zoals het aanleggen van geveltuinen, groene daken en groene schoolpleinen, maar niet door bebouwing te slopen en daar groen voor aan te leggen. De naoorlogse wijken hebben weer andere opgaven, zoals de verbetering van het bestaande groen. Ook daar biedt een norm geen uitkomst.

